છે ઉઠતી બજાર ખવાય એટલું ખાઇ લ્યો!
આ વહેતી ગંગામાં નવાય એટલું નહાઇ લ્યો!
બાઇબા-ભાઇજી ને નમી તરી જાવ મુશ્કેલી -
મેડમનું ગુણગાન ગવાય એટલું ગાઇ લ્યો!
(રેલ્વે-કોલસા-ટેલીફોન-ખાયકી)

કર્ણાટકમાં,
ભાજપ નું નાટક -
પડશે પર્દો?!

બદલી માટે -
થયા હવે લાચાર -
નહીં સંહિતા..

ચિંતન

માતા યસ્ય ગૃહે નાસ્તિ ભાર્યા ચા પ્રિયવાદિની ।
અરણ્યં તેન ગંતવ્યં યથારણ્યં તથા ગૃહમ્ ॥

'જેના ઘરમાં 'મા' ન હોય, અને પત્ની (સ્ત્રી) કડવાં વેણ બોલનારી હોય તે માણસે તો જંગલમાં વનવાસ માટે જ જતાં રહેવું જોઇએ કારણ કે તેને માટે ઘર અને જંગલ સરખાં જ છે.'

પુત્ર ગમે તેવો હોય પણ મા તેની છત્રછાયા છે કોઇ પણ ઉંમરે મા'નો ખોળો સુખ અને શાંતિપ્રદ છે માને ક્યારેય પુત્રમાં અવગુણ દેખાતા નથી. પુત્રનું નાનું સરખું દુ:ખ પણ મા જોઇ નથી શકતી - નદી માતાને કોઇએ પૂછ્યું આ તારે કાંઠે ઉગેલાં વૃક્ષો-ઝાડીઓ તને કેવાં પજવે છે તારા શુદ્ધ પાણીમાં સૂકાં પાંદડા એ પાકાં બગડી ગયેલા ફળ નાખી તારા પાણીને ગંદુ કરે છે! એક ચોમાસામાં તું એને ઉખેડીને ફેંકી કેમ નથી દેતી?

નદીએ સજળ નેત્ર જવાબ દીધો - એવું કેવી રીતે થાય! એમને મેં જ મારા વાત્સલ્ય ભાવે ઉછેર્યાં પોષ્યાં છે હું એમની 'મા' છું.. મા સંતાન માટે સાંત્વન મેળવવાનું સ્થાન છે એ ન હોય તો ઘર શૂન્ય લાગે છે.

મા, સિવાય પુરૂષને બીજું આશ્વાસન, હુંફ અને ચિંતાઓ ઠાલવવાનું સ્થાન પત્નીનો ખોળો છે જ્યાં મોકળા મને પોતાની સમસ્યા વ્યક્ત કરી શકે છે પણ પત્ની વાંક દેખી - વાંકા બોલી અને પતિને ભોટ-ભોઠો-મૂર્ખ જ સમજનારી હોય એ શું આશ્વાસન કે પ્રેમાળ હૂંફ આપે આવી સ્ત્રી અને આવા ઘરમાં રહેવા કરતાં પુરૂષે જંગલમાં નાશી જવું સારૂં અને માટે ઘર અને જંગલ વચ્ચે કોઇ જ ભેદ નથી.

સુવિચાર

- ગુન્હો જેટલો મોટો હશે, આશય એટલો જ સ્પષ્ટ હશે, મોટાં ગુન્હાનાં પગેરાં સ્પષ્ટ હોય છે - આર્થર કોનન
- એવું કોણ છે જગતમાં કે જેણે ભૂલ કરીને ન હોય! ભૂલોની ભૂલી જઇને જીવવામાં જ સુખ છે - રવિવર
- ભૂલો જ પ્રગતિનાં પગથિયાં છે - માતાજી
- એવી મોટી ભૂલ કદીય ન કરતા જે સુધરે જ નહીં - અનુભવાનંદ
- ઘણી બધી અને મોટી ભૂલો કર્યા વિના કોઇ મહાન થઇ શકતું નથી - ગ્લેડેસ્ટન
- ભૂલ તો બધાથી થાય, પણ ભૂલનો સ્વીકાર કરી એ જ ભૂલ બીજી વાર ન થાય એના માટે જાગૃત રહેનાર સુખી થાય છે - ડો. કાઉન
- માનવી જ્યારે પોતાના દોષ જોતો થઇ જાય ત્યારે એની પાસે સમાજની સમસ્યાઓ આવતી જ નથી - એસ. ભટાચાર્ય

બોધ કથા

આપણે તપ-ધ્યાન-ભક્તિ કરીએ છીએ પણ ઇશ્વર પ્રત્યે સંપૂર્ણ સ્વાર્પણ-સમર્પણ કરી નથી શકતા મનના કોઇને કોઇ ખૂણે છૂપી ઇચ્છાઓ વાસનાઓ ડોકિયાં કરતી જ રહે છે પરિણામે 'મુક્તિ' મળતી નથી. સંપૂર્ણ ત્યાગ થતો નથી.

સંત ઇબ્રાહીમ વનમાંથી પસાર થતા હતા ત્યાં દાડમનો બગીચો હતો. લાલ મોટાં દાડમ જોઇ સંત ઇબ્રાહીમના મનમાં દાડમ ખાવાની ઇચ્છા થઇ ગઇ પણ 'સંત'એટલે તરત મન વાળી નાખ્યું.

આગળ જતાં એક ફકીરને જોયો - અને માથામાં ઘાવ ખૂબ પાકયો હતો. લોહી-પરૂની દુર્ગંધ આવતી હતી છતાં ફકીર પોતાની મસ્તીમાં સૂરી ગીત ગણગણતા હતા.

ઇબ્રાહીમે તેને કહ્યું તમારો ઘાવ એટલો બધો પાક્યો છે, દુર્ગંધ આવે છે હું તમારી કંઇક સેવા-મદદ કરૂં? તમને પીડા નથી થતી?

ફકીર કહે ઇશ્વરે આપેલી પરિસ્થિતિનો હસતે મોઢે સ્વીકાર કરવો જોઇએ એમાં વળી પીડા કેવી?

ઇબ્રાહીમ કહે તમારા રોગને મટાડવા હું ઇશ્વરને પ્રાર્થના કરૂં? ફકીર કહે પહેલાં તું તારા રોગને મટાડવાની પ્રાર્થના કર! પછી મારી ચિંતા કરજે!

ઇબ્રાહીમ કહે, તમને શું રોગ છે?

ફકીર કહે, તને 'દાડમ' ખાવાની લાલસા છે પહેલાં દાડમ ખાઇ આવ પછી મારી ચિંતા કરજે.

ઇબ્રાહીમ શરમાઇ ગયા.

E-mail : sureshchandrabhatt18@gmail.com

આ સંસારરૂપી સમુદ્રમાં કે જે ઇચ્છારૂપી તરંગોથી અશાંત છે, જેમાં એક ચટ્ટાનની જેમ ઉભા રહો, આ બહુત્વનાં જંગલમાં એક સિંહની જેમ ચાલો, સર્વશક્તિમાન તમારી સાથે છે

(ગતાંકથી આગળ...)

● ૨૩. વિશ્વાસમાં જ ભલાઇ

આ સમજણ દૃઢ કરી નાખ કે કોઇપણ સમયે કોઇપણ પ્રકારે સમગ્ર શરીરને આત્માને સમર્પિત કરવું જ પડશે. દેહાધ્યાસને જીતીને શરીરનો ઉપયોગ ને તિલાંજલી આપવી પડશે.

આ રાજમાર્ગ તું ઉત્સાહ હીન થઇને ચાલવાથી ઓછો નહીં કરી શકે. પરંતુ તારામાં પર્યાપ્ત ઉત્સુકતા છે, તો સમયનો સદુપયોગ કર. પ્રત્યેક અવસરનો તત્ક્ષણ લાભ ઉઠાવ. જેવો તું છે અને જેવો તારે બનવું ચે- એ બંનેની વચ્ચેનું અંતર એક છલાંગમાં જ જો તું પાર કરી શકે છે તો એવું શીઘ્રતાથી જ કરવું રહ્યું. પોતાનાં શિકાર ઉપર ચિત્તાની જેમ ઝાટકો. મૃત્યુધર્મા શરીર ઉપર દયા ન કરો, ત્યારે અમર આત્માનો પ્રકાશ તારામાં ઝળહળશે.

હે પુત્ર! દુ:ખ પ્રત્યે ધ્યાન ન આપીશ. વિવિધતાઓથી શું પ્રયોગન, જ્યારે વિશ્વાત્મા જ સ્વયં પ્રગટ થયા છે, વિવિધતાઓ માત્ર ભૌતિક છે, શારીરિક છે, તેના પર મનને કેન્દ્રિત ન કરશે. માત્ર એકતત્વની નિષ્ઠા- પરમ ચૈતન્યની નિષ્ઠાથી સંબંધ રાખો. વિવિધતાથી નહીં. વૈરાગ્યની શક્તિમાં પ્રબળતાથી આગળ વધો અને એ બાબતની ચિંતા ન કરો કે તમને શું અનુભવ પ્રાપ્ત થશે? યાદ રાખો. તું જ સ્વયં પોતાનો શત્રુ છે અને સ્વયં જ મિત્ર પણ! એક જ જાટકાથી પૂર્વ સંસ્કારોનાં બંધનને કાપી નાંખ. વાસ્તવિક ભાવના તારામાં એક વાર જાગૃત થઇ જવાથી કામ સરળ થઇ જશે. એ આત્માને બનાવવા અને પુષ્ટ કરવામાં મારી દયા અને આશિર્વાદ તમારી સાથે છે. વિશ્વાસ રાખો વિશ્વાસમાં જ ભલાઇ સમાયેલી છે.

બીજાઓની સહમતિથી તારે શું કામ છે? મનનાં આવાં ભાવ તારા માટે અર્થહીન છે, જ્યાં સુધી તમે બીજા પાસેથી માન- પ્રાપ્તિની આશા રાખો છો, ત્યાં સુધી ચોક્કસપણે તારામાં મિથ્યા અભિમાને સ્થાન જમાવેલું છે. પોતાની આંખોમાં પવિત્ર બનો. પછી બીજાઓ, ભલે જે કહે તે તમને એને પરવા નહી રહે. આદેશ - ઉપદેશની પ્રતિશ્રી ન કરીશ. પોતાની જ ઉચ્ચ પ્રવૃત્તિનું અનુસરણ કર.

માત્ર અનુભવ પણ તને શિખવી શકશે. વ્યર્થ ભાષણમાં સમય નષ્ટ ન કરીશ. એનાથી તને કશું જ નહીં મળે. બધી જ રીતે તું પોતે પોતાનું જ આશ્રય લે. માર્ગદર્શન માટે પોતાની જ બાજુ જો. બીજાની તરફ નહીં, તારી સત્ય પ્રતિષ્ઠા તમે દૃઢ બનાવી દેશે. તારી દૃઢતા તને લક્ષ્ય સુધી લઇ જશે. તારી સત્યતા તને દૃઢ નિશ્ચયી પણ બનાવશે અને તારો નિશ્ચય તને બધાં ભયોથી મુક્ત કરશે. તને મારા આશિર્વાદ. હંમેશા માટે મારા આશિર્વાદ.

● ૨૪. આત્મા વિશ્લેષણ કરો:

અને ગુરૂવાણી એ કહ્યું, ' હે પુત્ર! તું પોતાને અંતર આત્મામાં સ્થિત કર. બાહ્ય પસારો એ છરી અને તીર જેવો છે, જે આત્માને ઘાયલ કરે છે. અંતર આત્માને પોતાનું સાચું નિવાસ સ્થાન બનાવો. એક મહર્ષિએ સાચું જ કહ્યું છે. 'મિથ્યાઓનું મિથ્યા, સઘળું મિથ્યા છે.' મૃત્યુની ક્ષણમાં સમગ્ર સંસારનો ખજાનો શું કામનો? ઉપનિષદમાં પ્રસિદ્ધ નચિકેતા આ ખૂબ સારી રીતે જાણતો હતો. એણે ત્યાગથી પ્રાપ્ત થતાં વિજયથી સ્વયં યમને પણ જીતી લીધા હતાં. તેથી બધું જે રૂપધારી (જન્મેલ)છે, અવશ્ય મૃત્યુને પ્રાપ્ત થશે. જાતસ્ય હિ ધ્રુવો મૃત્યુ! બધાં જ રૂપનું આ ભાગ્ય છે. સ્વયં આપણું મન પણ એક રૂપ જ છે. તે પણ પરિવર્તનશીલ અને વિનાશશીલ છે. આથી તું મન અને રૂપ બંનેથી પર થા. સર્વોચ્ચ દૃષ્ટિબિંદુથી જન્મેલાનું મૃત્યુ નક્કી છે. એ ઉત્તમ જ્ઞાનમાં તે એકવાર સમર્પણ કર્યું પછી કંઇ પણ તને બંધનયુક્ત નહીં રહે. આથી જ તને સ્વતંત્રતા અને વિકાસનું અદ્‌ભુત જ્ઞાન પ્રાપ્ત થવું જોઇએ.

પ્રેમએ મહાન શક્તિ છે. પ્રેમની શક્તિથી બધાં જ આવરણ જે તને પ્રિયતમનાં દર્શનથી વંચિત રાખે છે. તે ફાડી શકાય છે, દૂર કરી શકાય છે. મનને શુધ્ધ કરો! આ જ અત્યારે અને હંમેશા બધાં જ ધર્મનો સંપૂર્ણ અને કેવળ અર્થ છે. વિચાર ધારાને સર્વોચ્ચ રેખામાં અધિકૃતમ સ્પષ્ટ કરો, ત્યારે તમને કશું જ રોકી નહીં શકે. તું પોતાનાં ધ્યેયની પ્રાપ્તિ તરફ- બાજ જેવાં વેગથી અગ્રેસર થઇશ. શું એ જ સારૂં નથી કે મનુષ્ય હંમેશા મહાન નું જ ધ્યાન કરે? આ જ સ્વત: મુક્તિ છે. આળસ છોડો. અને પોતાની સંપૂર્ણ પ્રકૃતિનું પુન: નિર્માણ કરો. એ સર્વ વ્યાપી સૌદર્યની તરફ જુવો. પ્રકૃતિનાં ઇશારાને સમજો. એની સાથે સંપર્ક કરો. તે તમને ઘણાં પાઠ જે અજ્ઞાત છે, તે સમજાવશે. પોતાનાં રહસ્યો ઉદઘોષિત કરશે. એ તમને અસ્તિત્વની મહાન-શાંતિ તરફ લઇજશે. આપણી ચારે બાજુ દૃશ્ય જગતમાં સર્વ વ્યાપત ઇશ્વરને જુવો. સાક્ષીભાવ કેળવો. કર્તા કર્મોનાં પ્રભાવથી દબાઇ જાય છે. જો તું કર્મમાં પણ સાક્ષી રહે. માત્ર આત્મસાક્ષાત્કાર અને આત્મ વિશ્લેષણથી જ સંબંધ રાખ. એજ તારામાં સર્વોત્તમ છે, તેને પુષ્ટ કર. બીજાઓથી સહમતિ કે સુઝાવ પર ધ્યાન ન આપ. બળવાન બન, કારણ કે તારો આત્મા જ તારો ગુરુ છે. એને મહાન ઉદેશ્યોથી વિચાર પૂર્વક એવી હદ સુધી ભરી દો કે તે સ્વત: મહાનને શોધે અને પ્રગટ કરે.

શું તમે બીજાનાં, તમારાં ભાઇ, બહેનનાં ચોકીદાર છો? શું તમે એમના કર્મોનાં સાક્ષી છો? કોણે તમને એમનાં ન્યાયાધીશ બનાવ્યાં છે? બીજાઓનાં દુરાચરણની કે દુર્ગુણોની કદાચ જો કોઇ સ્મૃતિ રહી ગઇ હોય તો તેને નષ્ટ કરી દો. માત્ર પોતાની જાત સાથે સંબંધ રાખો. આંતર નિરિક્ષણ કરો અને આલોચના કરવા માટે પર્યાપ્ત સામગ્રી મળશે અને ત્યારે પણ તમને આનંદ પામવા માટે પર્યાપ્ત સાધન મળશે.

દરેકનું પોતાનાં માટે પોતાનું સ્વકેન્દ્રિત વિશ્વ હોવું જોઇએ. તમારામાં સ્થિત જીવભાવને મરી જવા દો. જેથી ઇશ્વરભાવ પ્રગટ થઇ જાય. શું શાંતિથી રહેવું વધુ ઉત્તમ નથી? કોઇ પણ વાત માટે પોતાને વિચલિત ન કરો. મનુષ્યમાં નહીં, ઇશ્વરમાં વિશ્વાસ રાખો. એજ તમને રસ્તો દેખાડશે અને રાજમાર્ગ સુઝાડશે.

આ સંસારરૂપી સમુદ્રમાં કે જે ઇચ્છારૂપી તરંગોથી અશાંત છે, જેમાં એક ચટ્ટાનની જેમ ઉભા રહો. આ બહુત્વનાં જંગલમાં એક સિંહની જેમ ચાલો. સર્વશક્તિમાન તમારી સાથે છે. પરંતુ પહેલાં પાર્થિવ શરીર અથવા માત્ર શારીરિક શક્તિ માટે સમસ્ત વાસનાઓને કચડી નાંખો. વિવેકરૂપી તલવારથી એ બધાં કે જે તમારાં માર્ગમાં માયારૂપે આવે છે, ટુકડે ટુકડા કરી નાંખો. કોઇ પણ બીજાની આજ્ઞા ન ચાલવો દો. મૃત્યુથી નીડર થઇ જાઓ. અભય બનો, કારણ કે જો તે અત્યારે જ તો તમને ભરથી જાય તો તમને ખ્યાલ છે કે એ માર્ગ પર તમે પહેલેથી આરૂઢ છો. તમને શરીરની અનિત્યતાનો પૂરેપૂરો ખ્યાલ છે. એવી રીતે અભય બનીને આગળ ચાલ્યા કરો. આ વિશાળ જીવનમાં મૃત્યુ માત્ર એક ઘટના માત્ર છે. મૃત્યુની પેલે પાર પણ આધ્યાત્મિક પ્રગતિ માટે અવસર અને સંભાવનાઓ રહેલી છે. દરેક વસ્તુ પોતાનાં વ્યક્તિગત પુરુષાર્થ પર નિર્ભર છે.

ઇશ્વરની કૃપા હર હંમેશ છે જ. પોતાની દરેક વસ્તુનું અધ્યયન કરો, અને તમે જાણશો કે પ્રત્યેક વસ્તુમાં તમારા માટે એક આધ્યાત્મિક સંદેશ છે. એક મહત સત્તાનું જ સર્વત્ર સામ્રાજ્ય છે. આ એક તત્વ જ બહુત્તવની પ્રત્યેક ભાવનામાં સ્થિત છે. સર્વ વ્યાપી એકતાની પૂજા કરો. એ સમયે પણ કે જ્યારે બહુત્વ પોતાને ચંચળ કરવાવાળી ભિન્ન ભિન્ન વસ્તુઓનાં પ્રલોભનો થી છેતરે. બધી જ આકૃતિઓની પાછળ જે પરમ તત્વ છે તેને ઓળખો. આકૃતિની પાછળ દોડ્યા વગર, મનુષ્યનું કર્તવ્ય છે કે તે એ છલને સમજે અને બધી જ આકૃતિઓની પાછળનું સત્ય શોધે. પ્રત્યેક વ્યક્તિ પોતાનાં કર્મનો માલિક છે, તે જપોતાનાં બંધનોને તોડવાવાળો છે. દરેક વ્યક્તિ એ પોતાનાં માટે સત્યતાની ખોજ કરવી જરૂરી છે, બીજો કોઇ માર્ગ નથી, દરેક પોતાની સિમિતતા સાથે જ ઉભો છે. દરેક સ્વંય જ યુદ્ધ કરવું જોઇએ. કારણ કે સાક્ષાત્કાર હંમેશા સંપૂર્ણપણે એક વ્યક્તિગત અનુભવ છે. અંતે તો દરેક પોતે જ પોતાનો રક્ષણ અને પોતે જ પોતાનો સ્વામી છે.

વ્યક્તિની પોતાની દરેક ખંડિતતામાંથી, સિમિતતામાંથી દિવ્યતા સમગ્રપણે એકરૂપ થઇ પ્રકાશિત થશે. આ એક એવી શિક્ષા છે કે જે ધારણ કરવાથી મહાન લક્ષ્યની પ્રાપ્તિ થશે!!

(ક્રમશ:)

પૃથ્વી પરનો પ્રત્યેક જીવ તેનાં આરોગ્યની કાળજી લે છે, કદાચ માનવો કોઇ છૂટછાટ લેતા હશે પણ આમ જુઓ તો પોતાના અને પોતાના બચ્ચાંઓ આરોગ્ય અને સુખાકારીનું ધ્યાન રાખે છે

વન્યસૃષ્ટિ પરિચય
વન્યજીવોનો સ્વ રોગોપચાર

- હેમંત સુથાર

આપણે માનવો બિમાર પડીએ છીએ ત્યારે સામાન્ય તકલીફ હોય તો નાના-મોટા ઘરગથ્થુ ઉપચારો કરીએ છીએ. આવા ઘરગથ્થુ ઉપચારોમાં પરંપરાગત જ્ઞાન અને અનુભૂત ટૂચકાઓ આધારિત દેશી કે આયુર્વેદિક દવાઓનું પ્રમાણ વિશેષ હોય છે.

માનવ સિવાયના અન્ય પ્રાણીઓ પણ તેમની બિમારી દરમિયાન જુદા જુદા ઉપચારો જાતે દવા લેવાની વૃત્તિને ''ઝુ ફાર્માકગ્નોર'' (Zoopharmacognosy) કહેવામાં આવે છે. ઘણાં વૈજ્ઞાનિકો છેલ્લા ૩૦ વર્ષથી આ વિષયનો અભ્યાસ કરે છે. પ્રાણીઓ વનસ્પતિઓનાં કારણે ફળ ફુલ, બીજ, છાલ, મૂળ વગેરેનો ઉપયોગ અંગે ઇલાજ તરીકે કરે છે. પંચાગ પૈકી કયું સારી રતી જાણે છે. આ ઉપરાંત પ્રાણીઓ, માટી, નાના પથ્થરો, રાખ અને કોલસા જેવા દ્રવ્યોમાંથી ક્ષારો અને ખનીજો પણ મેળવતાં હોય છે.

ઝાંઝીબાર વિસ્તારના કોલમ્બસ વાંદરા માણસોનાં હાડકામાંથી રાખ ખાતા જોવા મળેલ છે. તેમાંથી તેમને ઉપયોગી તત્વો તે મેળવે છે.

આપણી ખુબ જ નજીક રહેતાં કૂતરાઓને તમે ઘાસ ખાતા જોયા હશે. તે જ રીતે ગુજરાતીમાં એક કહેવત છે કે ''સિંહ કહી ઘાસ ખાતો નથી.'' આમ તો એનો અર્થ જુદો જ છે. પણ સારા અર્થમાં જોઇએ તો આ કહેવત ખોટી છે. સિંહ ઘણી વાર ઘાસ ખાય છે. તેજ પ્રમાણે માંસાહારી એવો વાઘ પણ ઘણીવાર ઘાસ ખાય છે. આ પાછળનું મુખ્ય કારણ તેમના પાચનતંત્રમાં થયેલી ગડબડના ઇલાજ માટેનું હોય છે.

માનવોના કુટુંબી કહી શકાય તેવા બબૂન અને ચીપાન્ઝીઓને તો આવી દવાઓ વાપરતાં હોવા વિશેની જાણકારી આપણે ઘસાં સમય પહેલાં મેળવી લીધી હતી. તે સિવાય ફુદાં, પતંગિયાં, કીડીઓ, વિવિધ પ્રકારની ફળ માંખીઓ વગેરે પણ જુદા જુદા સ્વઉપચારો કરે છે તેની જાણકારીઓ હવે પ્રાપ્ત થઇ રહી છે. આવી જાણકારીઓ અને સંશોધનનો માનવ જાત પણ ઉપયોગી બનશે તેમાં કોઇ શંકા નથી.

આ વિષય આધારે એક ગર્ભવતી હાથણીની ખોરાકની ટેવોનો અભ્યાસ થઇ રહ્યો હતો ત્યારે જોવામાં આવ્યું કે પ્રસુતિ પહેલાનાં દિવસોમાં હાથણી હંમેશા જે વિસ્તારમાં તેનો ખોરાક મેળવતી હતી તેનાથી ૧૩ માઇલ દૂર એક બોરેજ કુટુંબની વનસ્પતિ ખાવા સ્થળાંતર કરીને ગઇ અને તેના પર્ણઓ અને છાલ ખાવા લાગી. થોડા સમયમાં તેની પ્રસુતિ પીડા વગર થઇ શકી. આ વનસ્પતિ કેન્યાની સગર્ભા સ્ત્રીઓ પણ દર્દ વગરની પ્રસુતિ માટે ઉપયોગમાં લેતી હોવાનું નોંધાયું છે.

ટ્રાન્ઝાનીયાના ચિમ્પાન્ઝીઓ અસપીલીય નામની વનસ્પતિના પર્ણોને ગળી જાય છે તેની મદદથી તેઓ તેમનાં પેટનાં કૃમિઓનો નાશ કરે છે. આજ રીતે અમુક પ્રકારની વનસ્પતિ ખાઇને ઉલ્ટી થાય તેવા પ્રયત્નો કરે છે અને પેટનાં દર્દોનાં ઇલાજ કરે છે.

દક્ષિણ અમેરિકાના પોપટ તથા મકાક માટી ખાતા જોવા મળ્યા છે. આવી માટીમાં કાઓલીન નામનું તત્વ હોય છે. આ તત્વ પોપટોના પેટમાં ફળોને કારણે પેદા થતું ઝેરી તત્વ શોષવાનો ગુણ ધરાવે છે. તેનાથી પોપટોને લાભ થાય છે.

મોટા પ્રાણીઓ બાબતે આ વિષયમાં અભ્યાસ થઇ રહ્યો છે. તેમ હવે કીટકો જેવા નાના પ્રાણીઓના પણ રસપ્રદ અભ્યાસો થઇ રહ્યા છે અને સત્યો બહાર આવી રહ્યાં છે. માઇકલ સીંગર, વેસ્લેયન યુનિવર્સિટી, અમેરિકા અને તેનાં સહ સંશોધકો એ વુલી બીયર ઇયળ સ્વ રોગ ઉપચાર કઇ રીતે કરે છે તેનું એક સંએશોધન કર્યું તેમાં જોવા મળ્યું કે આ ઇયળમાં લેથલ ફલાઇશ (માખીઓ) ઇંડા મુકે છે. માખીના ઇંડા સેવાઇ જાય એટલે તેની લાર્વા (ઇયળો) વુલી ઇયળને ખાવા લાગે છે. વુલી ઇયળ સ્વ બચાવ માટે આલ્કલોઇડ્સ યુક્ત વોર્ટ નામની વનસ્પતિનાં પાંદડા ખાવા લાગે છે. આ કારણે લીથમ માખીની ઇયળો મરવા લાગે છે. સ્વ રક્ષણનો આવો જ અભ્યાસ મોનાર્ક નામના જાણીતા પતંગિયાઓની જાતિ પર થયો છે. જેમાં આ પતંગિયાઓ તેમનાં ઇંડા એવી વનસ્પતિ પરના પર્ણો પર મુકે છે કે જેની મદદથી તેના બચ્ચાંઓને દવા મળે છે. તે જ રીતે આ પતંગિયાઓની ઇયળો હાનિકારક જંતુઓથી રક્ષણ મેળવવા માટે દુધાળા છોડના પર્ણો ખોરાક લે છે. આવી વનસ્પતિઓ તેમના શરીરમાં ઝેરી તત્ત્વો દાખલ કરે છે જેના કારણે પતંગિયાનાં બચ્ચાંઓને રોગ અને ભક્ષકથી રક્ષણ મળે છે.

તાજેતરમાં જ થયેલા એક સંશોધન મુજબ ઘર ચકલીઓ અને તેવી જ ફીન્ચીસ (તુતીઓ) માનવો દ્વારા પીધેલી સીગરેટનાં ઠૂંઠા લઇને તેમનાં માળામાં મુકે છે. સીગરેટનાં ઠૂંડામાંથી મોટી માત્રામાં નિકોટીન નામનું તત્વ હોય છે. તેના કારણે આ પક્ષીઓના માળામાં ઇતડી કે જૂ નામની જીવાતો પડતી નથી. વુડ આન્ટ કીડીઓ કોનીફૂટ વૃક્ષમાંથી એન્ટી માઇક્રોબીયર રેસીન એકઠું કરીને તેમના માળામાં રાખે છે. તેના કારણે માળામાંથી સૂક્ષ્મ જીવોની વૃદ્ધિ કે ચેપ લાગતો નથી.

પૃથ્વી પરનો પ્રત્યેક જીવ તેનાં આરોગ્યની કાળજી લે છે. કદાચ માનવો કોઇ છૂટછાટ લેતા હશે પણ આમ જુઓ તો પોતાના અને પોતાના બચ્ચાંઓ આરોગ્ય અને સુખાકારીનું ધ્યાન રાખે છે.

'હીટ એન્ડ રન' કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો જામીન અંગે મહત્ત્વનો ચુકાદો

વાત કાનૂન કાયદાની...

- અશ્વિન વી. ત્રિવેદી

બહુચર્ચિત 'હીટ એન્ડ રન' હાઇ પ્રોફાઇલ કેસ સંદર્ભમાં ગુજરાત હાઇકોર્ટના ચુકાદાને દેશની સર્વોચ્ચ અદાલતે યથાયોગ્ય ઠેરવી સાપરાધ મનુષ્ય વધની કલમ ૩૦૪(બ) મુજબ આરોપીને જામીન આપી શકાય તેમ નહીં તેમ ઠરાવી. બેફામ રીતે ગાડી હંકારી ગંભીર અકસ્માત સજર્યા બાદ આરોપી સ્થળ છોડી ભાગી જાય તેવા સંજોગોમાં આરોપી તરફે કૂણું વલણ દાખવી શકાય નહીં. ચર્ચાસ્પદ 'હીટ એન્ડ રન' કેસના આરોપી વિસ્મય શાહના ચુકાદાથી સમાજમાં ગંભીર કૃત્ય આચરનાર ને દાખલો બેસે તથા ગુનાની ગંભીરતાની સમજણ આવશે. જુદા જુદા પાંચ તબક્કે આરોપીએ કરેલ જામીન આજ નીચલી કોર્ટથી લઇ સુપ્રીમ કોર્ટ સુધી નામંજૂર કરી સમાજમાં અસર પડે દાખલો બેસે તે રીતના ચુકાદા ગુજરાત હાઇકોર્ટ તથા ના.સુપ્રીમ કોર્ટે આપી યથાયોગ્ય દાખલો બેફામ રીતે કાર હંકારી નિર્દોષ વ્યક્તિને મોતને ઘાટ ઉતારનાર જવાબદાર પરિબળો કાબુમાં આવે તે પ્રકારે નિર્ણય આપેલ છે.

કેસની ચાર્જશીટ થયા બાદ પણ પરિસ્થિતિમાં કોણ પણ જાતનો ફેરફાર થયેલ નથી તેવા સંજોગોમાં ગંભીર પ્રકારના બેદરકારી ભર્યો, બેજવાબદાર રીતે ૧૧૨ કિ.મી. પ્રતિ કલાકની ઝડપે કાર હંકારી બે યુવાનોનાં પ્રાણ હરિ લેનારને જામીન આપી શકાય નહીં તેવું અનુમાન કરી ના. સુપ્રીમ કોર્ટે પણ નીચલી કોર્ટના જામીન આનંજૂરના હુકમને યથાયોગ્ય ઠેરાવ્યો છે.

ના. સુપ્રીમ કોર્ટના કડક વલણ સામે વિસ્મય ના વકીલે જામીન પરત ખેંચવાની ફરજ પડેલ સુપ્રીમ કોર્ટનાં જામીન પરત ખેંચ્યા બાદ હવે ટ્રાયલ ચલાવ્યા સિવાય કોઇ જ ઉપાય બચેલ નથી ત્યારે સમાજની નજર આ હાઇપ્રોફાઇલ કેસ ઉપર મંડાયેલી રહેલ છે.

માતેલુતાજર નબીરાઓ ઉપર આ ચુકાદાથી અસર પડશે અને કાયદો દરેક વ્યક્તિને સમાન નજરે જોવે છે, અને યથાયોગ્ય ન્યાય પડેલ પુરાવાનો અભ્યાસ કર્યા બાદ ગરીબ અમીર જોયા સિવાય ન્યાય આપે છે તેમ સાબિત થયેલ છે.

ના.કોર્ટે વિસ્મયની ગુનાહિત કૃત્યની ભારોભાર તીખી આલોચના કરી હતી. પ્રસ્તુત ગુનાહીત કૃત્યમાં ગુનો કર્યા બાદ ભાગી જવું પુરાવા સગેવગે કરવાની બાબત જ ગુનાહીત કૃત્યના આરોપીનું વર્તન જ જામીન નહીં આપવા પ્રેરે છે. વધુમાં સુપ્રીમ કોર્ટે તેજાબી ટકોર કરેલ કે પ્રસ્તુત કેસમાં આરોપીની ગંભીર બેદરકારી સાથોસાથ અમાનવીયતા પ્રતિપાદિત થાય છે. ચાર્જશીટ હજુ થયા બાદ પણ કેસનાં સંજોગોમાં ફેરફાર જણાતો ના હોય તો જામીન અરજી નામંજૂર કરી શકાય નહીં.

સદર કેસમાં સમાજને અગત્યનો સંદેશ પહોંચાડતો મેટ્રો કોર્ટથી સુપ્રીમ કોર્ટ સુધીનાં ઘટના ક્રમથી સમાજમાં બેફામ ગાડી હાંકતાં નબીરાઓને લાલબત્તી બતાવી દીધી છે.

ના. સુપ્રીમ કોર્ટે પણ આરોપી વિરૂદ્ધ લગાડેલી એક્સીડન્ટ કેસની કલમોની સાથે સાથે સાઅપરાધ મનુષ્ય વધની કલમ ૩૦૪(બ) ને પણ યથાયોગ્ય ઠેરવી જામીન નામંજૂર કરેલ છે.

ખંડપીઠે આરોપી વિરૂદ્ધ અતિ ગંભીર પ્રકારનો ગુનો ગણી પ્રથમ દર્શનીય રીતે જ આરોપી વિરૂદ્ધ આરોપનામું સયોટ પુરવાર થયેલ હોવાનું અનુમાન કરેલ છે. તથા ચાર્જશીટમાં ૩૦૪ (બ) ની કલમનો ઉમરો પણ યથાયોગ્ય ગયેલ છે. તેમજ અરજદારના જામીન મંજૂર કરવા ન્યાયોચીન ના માની ભોગ બનેલ યુવકોના પરિવારને શ્રદ્ધાજંલી આપવામાં ન્યાય આપવામાં યથાયોગ્ય મદદ કરી છે.

સદર કેસમાં આરોપી તરફથી કરેલ એકપણ દલીલ ના.કોર્ટ માન્ય ગણેલ નહીં તેમજ આરોપી સામે માનવીય અભિગમ દાખવાની દલીલને પણ માન્ય ગણેલ નહીં કારણ કે આરોપી ખૂદનું વર્તન અકસ્માત સર્જયા બાદ અમાનવીય રહેલ હોવાનું અનુમાન ના. કોર્ટે કરેલ છે.

સુપ્રીમ કોર્ટના કડક વલણ પછી વિસ્મય શાહનાં જામીનના બધા જ દરવાજા હાલ પૂરતાં બંધ થઇ ગયેલ છે. ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટમાં કેસની ટ્રાયલ ચાલે ત્યાં સુધી આરોપીએ પોતાના કરેલ કર્મોની સજા જેલની કાળ કોટડીમાં ભોગવવી પડશે તે નિશ્ચિત બાબત છે.